

De Werkloosheidswet: uitkeringen en uitgaven

Henk Amptmeijer en Fred Arkesteijn

De Werkloosheidswet (WW) verzekert werknemers tegen de financiële gevolgen van werkloosheid. WW-uitkeringen worden vooral betaald uit het Algemeen Werkloosheidsfonds en de sectorfondsen. Deze fondsen worden gevuld met de premies die door werkgevers en werknemers samen worden opgebracht.

In 2005–2007 is het totale bedrag dat op grond van de WW wordt uitgekeerd, teruggelopen van 4,4 miljard euro naar 3 miljard. Niet alleen de gunstige situatie op de arbeidsmarkt, maar ook de verscherpte regelgeving rond de WW droeg hieraan bij. In het eerste kwartaal van 2005 ontvingen nog bijna 300 duizend mensen een WW-uitkering, eind 2007 waren dat er nog maar 157 duizend.

Een gevolg van deze uitstroom uit de WW-uitkeringen is dat het totale vermogen van WW-fondsen tussen 2004 en 2008 is gestegen van 6 miljard euro naar 9,5 miljard. Vanwege de kredietcrisis is in november 2008 besloten 0,2 miljard euro uit deze fondsen beschikbaar te stellen aan bedrijven die tijdelijke werktijdverkorting aanvragen voor het personeel.

1. Inleiding

Een belangrijke functie van de Werkloosheidswet is het verzekeren van werknemers tegen de financiële gevolgen van werkloosheid. Werkgevers en werknemers brengen gezamenlijk de gelden op om de werkloosheidsuitkeringen te kunnen bekostigen. In tijden van economische achteruitgang en oplopende werkloosheid loopt het aantal werkloosheidsuitkeringen op en nemen de uitgaven toe. In periodes van economische voorspoed doet zich het omge-

keerde voor, veelal met als gevolg dat het vermogen van de fondsen waaruit de uitgaven betaald worden, oploopt.

In dit artikel wordt beschreven hoe onder invloed van de economische omstandigheden én de invoering en aanscherping van wettelijke maatregelen het beroep op de WW en de daarmee gepaard gaande uitgaven zich in de periode 2002–2007 hebben ontwikkeld. Daarnaast wordt aan de hand van enkele karakteristieken beschreven hoe de populatie van personen met een WW-uitkering is samengesteld en welke ontwikkelingen zich in de periode 2002–2007 in die samenstelling hebben voorgedaan.

2. Financiering WW

2.1 Totale uitkeringsbedrag WW fors teruggelopen

Eind 2002 waren er 159 duizend personen met een werkloosheidsuitkering. Door de verslechterende situatie op de arbeidsmarkt in de daaropvolgende jaren liep dit aantal sterk op. In het eerste kwartaal van 2005 bereikte het aantal personen met een WW-uitkering met bijna 300 duizend een top. In de loop van 2005 zette het economisch herstel in en trok de werkgelegenheid aan. Als gevolg daarvan daalde het aantal personen met een werkloosheidsuitkering tot een niveau van 157 duizend per ultimo 2007. Het totale WW-uitkeringsbedrag nam door deze ontwikkeling af van 4,4 miljard euro in 2005 tot 3 miljard in 2007. In het eerste halfjaar 2008 kwam dit bedrag uit op 1,3 miljard euro. Aan deze daling heeft ook een aantal wetswijzigingen in de WW bijgedragen. Met deze maatregelen werd beoogd meer mensen aan het werk te krijgen (zie kader).

Staat 1
Uitgaven aan uitkeringen Werkloosheidswet, Ziektewet en Wet Arbeid en Zorg naar fondsen

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2008	
								1e kw.*	2e kw.*
<i>mln euro</i>									
Totaal	3 555	4 096	5 426	6 009	6 108	5 861	5 147	1 197	1 282
Werkloosheidswet	1 924	2 564	3 589	4 317	4 424	3 716	2 972	648	694
w.v.									
Algemeen Werkloosheidsfonds	1 182	1 565	2 077	2 780	2 922	2 589	2 097	405	437
Sectorfondsen	627	856	1 340	1 343	1 234	941	718	207	217
Uitvoeringsfonds voor de Overheid	115	143	172	194	268	186	157	36	40
Ziektewet	1 631	1 497	1 707	947	1 089	1 448	1 496	326	345
w.v.									
Algemeen Werkloosheidsfonds	1 230	1 037	1 204	565	636	878	842	162	174
Sectorfondsen	378	430	455	339	385	510	570	152	158
Uitvoeringsfonds voor de Overheid	23	30	48	43	68	60	84	12	13
Wet Arbeid en Zorg	–	35	130	744	595	697	679	223	243
w.v.									
Algemeen Werkloosheidsfonds	–	–	–	614	534	540	523	178	193
Sectorfondsen	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Uitvoeringsfonds voor de Overheid	–	35	130	130	61	157	157	45	50

Strengere regelgeving WW

- Per 11 augustus 2003 is de vervolguitering verval- len voor werknemers die op of na die datum werk- loos zijn geworden. De afschaffing van de vervol- guitering, ooit bedoeld om de periode tot aan het pensioen te overbruggen, maakt de WW minder aan- trekkelijk als afvloeiingsregeling en stimuleert werk- lozen weer te gaan werken.
- Door de invoering per 1 januari 2004 van de sollicita- tieplicht voor uitkeringsgerechtigden van 57,5 jaar en ouder wordt arbeidsdeelname van deze uitkerings- gerechtigden gestimuleerd.
- Vanaf 1 april 2006 is de instroom in de WW beperkt door de aanscherping van de wekeneis: een werk- loze kan pas beroep doen op een WW-uitkering indien hij ten minste 26 van de voorafgaande 36 we- ken heeft gewerkt (voorheen 26 van de voorafgaan- de 39 weken).
- Om de dynamiek op de arbeidsmarkt nog meer te bevorderen, hebben werklozen vanaf 1 oktober 2006 minder lang recht op een WW-uitkering (maximaal 38 maanden in plaats van vijf jaar). Bovendien ont- vangen zij per deze datum een hogere uitkering in de eerste twee maanden (75 procent van het loon; voor- heen 70 procent van het loon). Vanaf de derde maand bedraagt de WW-uitkering 70 procent van het loon.

2.2 Algemeen Werkloosheidsfonds en sectorfondsen belangrijkste WW-financiers

Uitkeringen op grond van de WW worden voornamelijk betaald uit het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWF)¹⁾ en de sectorfondsen²⁾. De sectorfondsen financieren het eer- ste halfjaar van de WW-uitkering aan ex-werknemers in de marktsector, het AWF financiert de latere WW-periode voor deze werknemers. Gezamenlijk zijn ze verantwoorde- lijk voor zo'n 95 procent van het totale bedrag dat jaarlijks aan WW-uitkeringen wordt betaald. Het overige gedeelte van de WW-uitkeringen wordt gefinancierd door het Uitvoeringsfonds voor de Overheid³⁾ (UFO). De WW-uit-

WW-fondsen

De fondsen waaruit de WW-uitkeringen worden betaald, financieren ook de uitkeringen op grond van de Ziekte- wet en de Wet Arbeid en Zorg⁴⁾. Verder innen de sectorfondsen en het Uitvoeringsfonds voor de Over- heid (UFO) sinds 2007 via een opslag op de premie de verplichte werkgeversbijdrage aan kinderopvang. De sectorfondsen en het UFO keren de opbrengst hiervan niet zelf uit, maar dragen deze af aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, dat verantwoordelijk is voor de aanwending van het kinderopvangbudget.

keringen uit dit fonds zijn bestemd voor ex-overheids- personeel.

De fondsen waaruit de WW-uitkeringen worden betaald, zijn ook bestemd voor de financiering van uitkeringen van andere sociale wetten. Omdat het grootste gedeelte van de uitkeringen wordt verstrekt op grond van de Werkloos- heidswet, worden de drie fondsen in het vervolg van dit artikel aangeduid als WW-fondsen.

2.3 Vermogen WW-fondsen loopt op

De fondsen waaruit de WW-uitkeringen worden gefinan- cierd, worden gevuld door middel van premies die jaarlijks op basis van een voorstel van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden vastgesteld. Ten dele gaat het daarbij om voor alle werkgevers vaste premies, voor het overige zijn de premies gedifferentieerd naar rato van het werkloosheidsrisico in de sector. Sinds 2006 worden de premies door de werkgever afgedragen aan de Belastingdienst (voorheen aan het UWV). De werk- gever draagt zelf ook de premiekosten. Voor het deel van de werkloosheidspremie dat bestemd is voor het AWF mag de werkgever een deel inhouden op het loon van de werk- nemer (werknemerspremie). De maatstaf voor de premie- berekening is het gedeelte van het loon dat als premieloon wordt beschouwd volgens de Wet financiering sociale ver-zekeringen. Verder wordt rekening gehouden met een

Staat 2
Premiepercentages per WW-fonds

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	%							
Algemeen Werkloosheidsfonds werkgevers ¹⁾	3,65	3,60	1,55	1,55	2,45	3,45	4,40	4,75
werknemers	5,25	4,95	5,80	5,80	5,85	5,20	3,85	3,50
Sectorfondsen werkgevers ^{2) 3)}	1,11	1,11	1,30	1,30	1,75	1,75	1,27	1,38
werknemers	–	–	–	–	–	–	–	–
Uitvoeringsfonds voor de Overheid werkgevers ³⁾	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,78	1,06	1,12
werknemers	–	–	–	–	–	–	–	–

¹⁾ Bij de vaststelling van de werkgeverspremie voor het Algemeen Werkloosheidsfonds geldt een premievrije voet (franchise). Dit onderste deel van het loon blijft buiten de premievaststelling.

²⁾ Betreft het gewogen gemiddelde van de premiepercentages van de afzonderlijke sectoren.

³⁾ In de premiepercentages voor 2007 en 2008 is de werkgeversbijdrage voor kinderopvang begrepen die vanaf 2007 verplicht is. De premiepercentages voor kinderopvang bedragen in 2007 en 2008 respectievelijk 0,28 en 0,34 procentpunt.

Staat 3
Feitelijk vermogen per WW-fonds, ultimo jaar

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*
	<i>mld euro</i>							
Algemeen Werkloosheidsfonds	4,9	6,5	6,4	5,8	5,8	5,8	6,8	8,6
Sectorfondsen	0,8	0,2	-0,3	0,0	0,3	0,6	0,5	0,6
Uitvoeringsfonds voor de Overheid	0,1	0,2	0,1	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3

Bron: Centraal Planbureau.

maximumpremieloon (grens waarboven geen premie meer verschuldigd is) en een franchise (onderste deel van het loon dat buiten de premievaststelling blijft).

De premie-opbrengst die niet direct nodig is voor het verstrekken van uitkeringen, wordt toegevoegd aan het fondsvermogen. Het AWF beschikt over het grootste vermogen. Ondanks een verlaging van het totale premiepercentage met 0,4 procentpunt in 2007 kon het vermogen van dit fonds onder invloed van de gunstige ontwikkeling van de werkgelegenheid uitgroeien tot 6,8 miljard euro per ultimo van dat jaar. Volgens het Centraal Planbureau bedroeg het AWF-vermogen eind 2008 8,6 miljard euro. Tussen 2003 en 2008 is het premiepercentage voor werknemers gedaald met 2,3 procentpunt. In dezelfde periode nam het premiepercentage voor werkgevers met 3,2 procentpunt toe.

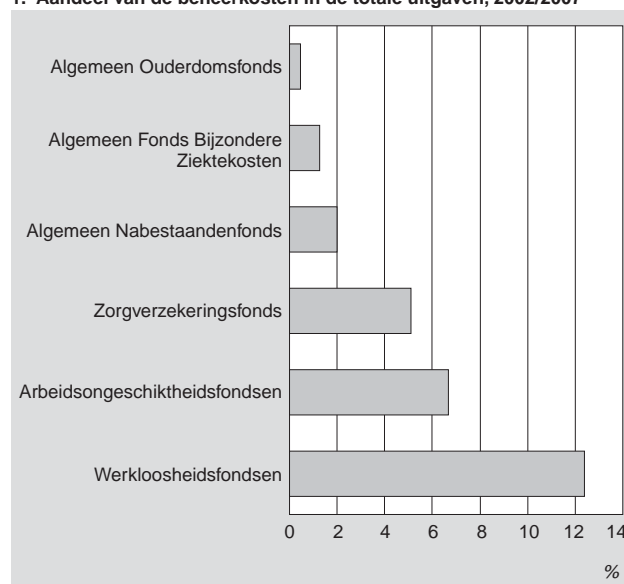
Vanwege de kredietcrisis is besloten 0,2 miljard euro uit de WW-fondsen beschikbaar te stellen aan bedrijven die tijdelijke werktijdverkorting aanvragen voor het personeel. Alleen bedrijven met een omzetterugval van ten minste 30 procent in de periode oktober–november 2008 kunnen een beroep doen op de regeling. Zij kunnen maximaal een half jaar geld uit de WW-fondsen ontvangen.

2.4 Beheerkosten WW-fondsen relatief hoog

Uitkeringen en premies vormen de grootste uitgaven- en inkomstenposten van de WW-fondsen. Andere belangrijke

uitgavenposten zijn de beheerkosten en de zogenoemde onderlinge betalingen. In het laatste geval gaat het om de premieheffing over de uitkeringen van WW-fondsen. Deze premies worden vooral afgedragen aan het Zorgverzekeringsfonds en de Arbeidsongeschiktheidsfondsen⁵⁾. In 2007 kwamen deze betalingen door de WW-fondsen uit op 0,9 miljard euro. Op hun beurt ontvingen de WW-fondsen

1. Aandeel van de beheerkosten in de totale uitgaven, 2002/2007

Staat 4
Uitgaven en inkomsten WW-fondsen naar soorten¹⁾

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2008	
								1e kw.*	2e kw.*
	<i>mln euro</i>								
Uitgaven	5 029	5 818	7 353	8 152	8 450	7 880	7 576	1 796	1 886
w.v.									
uitkeringen in geld	3 555	4 096	5 426	6 009	6 108	5 861	5 147	1 197	1 282
onderlinge betalingen (sociale premies) ²⁾	558	575	783	923	982	894	853	212	196
overige inkomensoverdrachten ³⁾	347	381	353	271	221	112	567	160	192
beheerkosten	569	766	791	949	1 139	1 013	1 009	227	216
Inkomsten	6 700	6 840	7 230	7 871	8 702	8 249	8 375	1 916	2 534
w.v.									
premies ten laste van werkgevers ⁴⁾	3 150	3 180	3 402	3 725	4 184	4 476	5 125	1 160	1 550
premies ten laste van werknemers, zelfstandigen en niet-werkenden	3 042	3 123	3 294	3 579	3 818	3 160	2 573	588	814
onderlinge betalingen (sociale premies) ⁵⁾	259	297	351	402	525	378	368	81	89
rente (per saldo ontvangen)	212	231	174	165	175	235	309	87	81
overige inkomensoverdrachten	37	9	9	-	-	-	-	-	-

¹⁾ De Werkloosheidsfondsen omvatten het Algemeen Werkloosheidsfonds, de Sectorfondsen en het Uitvoeringsfonds voor de Overheid. Betreft uitsluitend de uitgaven en inkomsten die zijn toegerekend aan deze fondsen. Niet inbegrepen zijn de overige aan- en verkopen en de investeringen van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen.

²⁾ Onderlinge betalingen betreffen de premieheffing over de uitkeringen van de WW-fondsen. Deze worden vooral afgedragen aan het Zorgverzekeringsfonds en de Arbeidsongeschiktheidsfondsen.

³⁾ Vanaf 2007 inclusief de afdracht van de verplichte werkgeversbijdrage voor kinderopvang aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

⁴⁾ Vanaf 2007 inclusief de opbrengst van de verplichte werkgeversbijdrage voor kinderopvang.

⁵⁾ Onderlinge betalingen betreffen de ontvangsten uit premieheffing over de uitkeringen van andere wettelijke sociale fondsen dan de WW-fondsen.

Staat 5
Uitgaven en inkomsten naar wettelijk sociaal fonds

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2008	
								1e kw.*	2e kw.*
<i>mln euro</i>									
Uitgaven	69 046	75 219	80 564	83 390	84 362	96 291	98 511	23 530	25 864
w.v.									
Zorgverzekeringsfonds ¹⁾	14 166	15 755	16 786	17 149	17 487	29 215	30 510	7 540	7 495
Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten	14 743	17 014	18 550	19 558	20 289	21 192	21 383	4 672	4 767
Arbeidsongeschiktheidsfondsen ²⁾	12 314	12 709	13 018	13 450	12 647	11 877	11 937	2 881	3 540
Algemeen Ouderdomsfonds	20 544	21 673	22 661	23 104	23 572	24 357	25 426	6 239	7 699
Algemeen Nabestaandenfonds	1 634	1 655	1 632	1 562	1 486	1 440	1 384	340	410
Werkloosheidsfondsen ³⁾	5 029	5 818	7 353	8 152	8 450	7 880	7 576	1 796	1 886
overige uitgaven ⁴⁾	616	595	564	415	431	330	295	62	67
Inkomsten	69 281	73 140	80 670	84 119	83 609	95 453	97 059	26 875	25 879
w.v.									
Zorgverzekeringsfonds ¹⁾	14 634	14 908	16 765	16 097	15 629	28 064	29 421	8 228	8 095
Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten	13 836	14 262	18 258	21 487	21 362	21 348	20 332	5 572	4 903
Arbeidsongeschiktheidsfondsen ²⁾	13 270	14 192	13 559	13 423	12 155	11 330	11 519	2 727	3 255
Algemeen Ouderdomsfonds	18 703	20 659	22 574	22 997	23 624	24 458	25 363	7 976	6 571
Algemeen Nabestaandenfonds	1 495	1 642	1 635	1 707	1 600	1 557	1 602	423	363
Werkloosheidsfondsen ⁵⁾	6 700	6 840	7 230	7 871	8 702	8 249	8 375	1 916	2 534
overige uitgaven ⁶⁾	643	637	649	537	537	447	447	33	158

1) Betreft tot en met 2005 de Algemene Kas ten behoeve van de financiering van de ziekenfondsen.

2) Arbeidsongeschiktheidsfondsen omvatten de Arbeidsongeschiktheidskas, het Arbeidsongeschiktheidsfonds, de Werkhervattingskas en het Arbeidsongeschiktheidsfonds Zelfstandigen.

3) Werkloosheidsfondsen omvatten het Algemeen Werkloosheidsfonds, de sectorfondsen en het Uitvoeringsfonds voor de Overheid. Vanaf 2007 inclusief de afdracht van de verplichte werkgeversbijdrage voor kinderopvang aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

4) Betreft netto-investeringen en overige niet aan afzonderlijke wettelijke sociale fondsen toe te rekenen uitgaven.

5) Werkloosheidsfondsen omvatten het Algemeen Werkloosheidsfonds, de sectorfondsen en het Uitvoeringsfonds voor de Overheid. Vanaf 2007 inclusief de opbrengst van de verplichte werkgeversbijdrage voor kinderopvang.

6) Betreft niet aan afzonderlijke wettelijke sociale fondsen toe te rekenen inkomsten.

in hetzelfde jaar 0,4 miljard euro door premieheffing over de uitkeringen van andere sociale fondsen.

De WW-fondsen worden beheerd door het UWV, dat ook verantwoordelijk is voor de Arbeidsongeschiktheidsfondsen. De uitgaven van het UWV voor beheer worden (zoveel mogelijk) toegerekend aan de afzonderlijke fondsen. In 2007 bedroegen de beheerkosten van de WW-fondsen 1 miljard euro. Tussen 2001 en 2007 maakten deze kosten gemiddeld ruim 12 procent uit van de totale uitgaven van de WW-fondsen. In dezelfde periode zijn de gemiddelde aandelen van de beheerkosten van andere sociale fondsen beduidend lager. De hogere beheerkosten van WW-fondsen hangen ondermeer samen met het relatief hoge aandeel kortlopende uitkeringen; de in- en uitstroom bij de WW ligt aanmerkelijk hoger dan bij andere sociale verzekeringen. Verder spelen de re-integratietaken van het AWF een rol. Hierbij gaat het vooral om de inkoop van trajecten bij re-integratiebedrijven gericht op werkherhaling in regulier werk. Jaarlijks ontvangen de WW-fondsen per saldo rente. De forse toename van de rente-ontvangsten in de afgelopen drie jaren is mede het gevolg van de vermogensgroei van de WW-fondsen.

2.5 WW-aandeel in sociale verzekeringen bescheiden

Naast de WW-fondsen kent ons land nog andere fondsen voor sociale verzekeringen. De belangrijkste zijn het Zorgverzekeringsfonds, het Algemeen Ouderdomsfonds en het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten. Gezamenlijk zijn deze fondsen verantwoordelijk voor zo'n driekwart van de totale uitgaven van de sociale fondsen. Het aandeel van de WW-fondsen in de totale uitgaven voor sociale verzekering is relatief bescheiden. In de periode 2003–2005 bedroeg dit aandeel jaarlijks zo'n 10 procent. Door de

gunstige ontwikkeling van de werkgelegenheid is dit percentage teruggelopen tot 7,5 procent in het eerste halfjaar van 2008.

In 2007 zijn de totale uitgaven van de sociale fondsen met 2,3 procent gestegen, terwijl de inkomsten met 1,7 procent toenamen. De grootste uitgavenstijgingen deden zich voor bij het Zorgverzekeringsfonds en het Algemeen Ouderdomsfonds (beide +4,4 procent).

3. Personen met een WW-uitkering

3.1 Personen met een uitkering krachtens de Werkloosheidswet

De Werkloosheidswet verzekert werknemers in hoofdzaak tegen de financiële gevolgen van werkloosheid. De werkloosheidsuitkering is een zogenaamde loondervingsuitkering, bedoeld voor werknemers. Naast de werkloosheidsuitkering regelt de Werkloosheidswet overigens ook de doorbetaling van (achterstallig) loon wanneer een werkgever niet in staat is aan werknemers het verschuldigde loon te betalen ten gevolge van een faillissement.

Het werknemersbegrip voor de Werkloosheidswet moet ruim worden opgevat: sinds 1 januari 2001 vallen ook ambtenaren onder de Werkloosheidswet, althans indien zij ná die datum werkloos zijn geworden; indien zij vóór die datum werkloos zijn geworden, blijven zij onder de oude wachtgeldregeling vallen. Omdat de hier gepresenteerde cijfers over personen met een werkloosheidsuitkering betrekking hebben op de periode 2002–2007, is deze uitbreiding van de kring van verzekerden met (onder andere) ambtenaren, niet merkbaar in de cijfers.

Informatie over personen met een WW-uitkering

Het CBS ontvangt maandelijks een opgave van het UWV over alle geregistreerde WW-uitkeringen. Deze opgave bevat informatie over een aantal persoonskenmerken van de uitkeringsontvanger en kenmerken van de uitkering, waaronder het uitgekeerde bedrag, de begin- en einddatum van de uitkering, de sector waarin de werknemer werkzaam was voorafgaand aan de ingetreden werkloosheid, enzovoort.

De cijfers die hier worden besproken, hebben betrekking op personen. Personen kunnen gelijktijdig meerdere werkloosheidsuitkeringen hebben. Voor de vaststelling van het aantal personen met een WW-uitkering moeten de gegevens over uitkeringen eerst op persoonsniveau worden samengevoegd. Door deze samenvoeging gaan uitkeringsspecifieke kenmerken verloren en blijven alleen de persoonskenmerken van de uitkeringontvangers over, alsmede het totaal van de uitkeringsbedragen.

3.2 WW-uitkeringen in de periode 2002–2007

Eind 2002 waren er 159 duizend personen met een uitkering op grond van de Werkloosheidswet, eind 2007 waren dit er 157 duizend. Aan het einde van het eerste kwartaal van 2005 bereikte het aantal personen met een WW-uitkering een top van 300 duizend en daalt sindsdien alleen maar.

De cijfers in staat 6 geven het verloop van het aantal personen met een WW-uitkering in de periode 2002–2007 weer (ultimo jaarstanden). Nadat het aantal personen met een WW-uitkering vooral in 2003, maar ook nog in 2004 en

het eerste kwartaal van 2005, fors is toegenomen, daalt dit aantal sindsdien gestaag.

Wat direct opvalt, is dat het aantal vrouwen dat een WW-uitkering ontvangt veel sterker is gegroeid dan het aantal mannen. Eind 2002 waren er nog 50 procent meer mannen dan vrouwen met een WW-uitkering, maar dit verschil was eind 2007 teruggelopen tot 11 procent. De voornaamste oorzaak hiervan is de in deze periode toegenomen arbeidsparticipatie van vrouwen: eind 2002 maakten vrouwen 41,3 procent uit van de totale beroepsbevolking, eind 2007 was dit toegenomen tot 43,6 procent⁶⁾.

Verder valt op dat de ontwikkeling voor de verschillende leeftijdscategorieën nogal uiteen loopt. Personen onder de 35 jaar maakten eind 2002 nog 24 procent uit van het aantal personen met een WW-uitkering, eind 2007 was dit met 12 procentpunten gedaald tot 12 procent. Het aandeel van personen van 45 jaar en ouder steeg in deze periode met nagenoeg hetzelfde aantal procentpunten, namelijk van 53 procent naar 66 procent. De populatie personen met een WW-uitkering is dus bezig te vergrijzen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat in periodes van economische groei juist jongeren weer het eerst aan een baan komen.

Het aandeel allochtonen onder de personen met een WW-uitkering blijft in de beschouwde periode stabiel op ongeveer een kwart, ook al nam het aandeel allochtonen in de beroepsbevolking in de beschouwde periode met 1,1 procentpunt toe.

3.3 Personen met een WW-uitkering ten opzichte van de beroepsbevolking

Het aantal personen dat een werkloosheidsuitkering ontvangt, bedroeg eind 2002 circa 2,2 procent van de totale beroepsbevolking (staat 7). Dit aandeel liep na 2002 snel op tot maximaal 3,8 procent in 2004, maar is sindsdien

Staat 6
Personen met een werkloosheidsuitkering, ultimo jaar

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	<i>x 1 000</i>					
Totaal¹⁾	158,7	234,5	279,9	262,0	198,7	156,9
Mannen	94,5	139,2	159,4	144,2	107,4	82,6
Vrouwen	63,9	95,0	120,0	117,6	91,2	74,1
15 tot 25 jaar	6,6	12,8	13,6	9,8	5,2	3,2
25 tot 35 jaar	31,6	51,8	55,7	40,5	22,6	16,0
35 tot 45 jaar	35,9	59,1	75,2	70,0	46,8	34,0
45 tot 55 jaar	32,0	49,6	65,7	69,2	56,4	41,9
55 tot 65 jaar	52,2	60,9	69,1	72,1	67,6	61,8
Autochtonen	118,5	171,4	205,2	193,5	148,4	116,7
Allochtonen	39,9	62,8	74,2	68,3	50,2	39,4
westerse allochtonen	18,7	27,4	32,1	30,3	23,0	17,9
niet-westerse allochtonen	21,2	35,4	42,1	38,0	27,2	21,5
Marokkanen	3,9	6,5	7,7	6,7	4,8	3,9
Turken	6,5	9,7	11,1	9,9	7,1	5,7
Surinamers	4,2	7,6	9,0	8,2	5,7	4,5
Antillianen en Arubanen	1,5	2,6	3,3	3,0	2,1	1,6
overig niet-westers	5,1	8,9	10,9	10,2	7,5	5,7

¹⁾ Inclusief de personen waarvan één of meerdere kenmerken onbekend zijn. Als gevolg van afronding en het ontbreken van de categorie 'onbekend' in de tabel kan de som van de aantallen afwijken van het totaal.

gestaag gedaald en lag eind 2007 zelfs iets onder het niveau van 2002. Dit verloop is zowel door de gunstige conjunctuur als de beperkende maatregelen van de overheid beïnvloed.

Gemeten naar hun aandeel in de beroepsbevolking krijgen nagenoeg evenveel mannen als vrouwen een werkloosheidsuitkering. Het aandeel van de beroepsbevolking van personen met een WW-uitkering stijgt naarmate men ouder wordt. Van de jongeren tot 25 jaar in de beroepsbevolking ontving eind 2007 slechts 0,4 procent een WW-uitkering. Dit aandeel loopt op tot 2,2 procent voor personen van 45 tot 55 jaar en maakt vervolgens een forse sprong naar 6,6 procent voor personen van 55 tot 65 jaar. Dit hoge percentage kan verklaard worden uit het feit dat ouderen minder kans hebben om weer aan de slag te komen met betaalde arbeid, maar ook uit het feit dat voor een gedeelte van deze leeftijdscategorie allerlei onthefingen mogelijk zijn van de verplichting om actief werk te zoeken en om aangeboden arbeid te accepteren.

Gemeten naar hun aandeel in de beroepsbevolking ontvingen allochtonen eind 2007 anderhalf maal zo vaak een WW-uitkering dan autochtonen. Deze verhouding bestond ook eind 2002. Wat echter opvalt, is dat in de jaren dat het

aantal WW-uitkeringen fors toe nam (2003 en 2004) het aandeel in de beroepsbevolking van allochtonen met een WW-uitkering veel sterker groeide dan het aandeel in de beroepsbevolking van autochtonen met een WW-uitkering. Hierbij speelt onder meer een rol dat (niet-westerse) allochtonen relatief vaker een flexibel arbeidcontract hebben⁷⁾. In 2003 waren er verhoudingsgewijs 1,7 maal zoveel allochtonen met een WW-uitkering als autochtonen.

3.4 Personen met een WW-uitkering ten opzichte van de werkloze beroepsbevolking

Het aantal personen dat een WW-uitkering ontvangt, is ruwweg de helft van het totaal aantal werkloze personen binnen de beroepsbevolking⁸⁾. Dit betekent dat slechts aan één op de twee personen die als werkloos worden beschouwd een WW-uitkering wordt toegekend (zie staat 8).

Hoewel is gebleken dat de aandelen mannen en vrouwen met een WW-uitkering ten opzichte van de beroepsbevolking ongeveer even groot zijn, blijkt dat van werkloze personen relatief veel meer mannen een WW-uitkering ontvangen dan vrouwen. Werkloze vrouwen moeten dus

Staat 7
Personen met een werkloosheidsuitkering als aandeel van de beroepsbevolking

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	%					
Totaal¹⁾	2,2	3,2	3,8	3,5	2,6	2,1
Mannen	2,2	3,2	3,7	3,4	2,5	1,9
Vrouwen	2,1	3,1	3,9	3,7	2,8	2,2
15 tot 25 jaar	0,7	1,5	1,6	1,2	0,6	0,4
25 tot 35 jaar	1,6	2,7	3,0	2,2	1,3	0,9
35 tot 45 jaar	1,7	2,8	3,5	3,2	2,1	1,6
45 tot 55 jaar	1,9	2,9	3,7	3,8	3,0	2,2
55 tot 65 jaar	7,8	8,4	8,9	9,0	7,7	6,6
Autochtonen	2,0	2,8	3,4	3,2	2,4	1,9
Allochtonen	3,1	4,8	5,6	5,0	3,7	2,8
westerse allochtonen	2,8	4,0	4,7	4,4	3,3	2,6
niet-westerse allochtonen	3,5	5,7	6,5	5,6	4,0	3,0

¹⁾ Inclusief de personen waarvan één of meerdere kenmerken onbekend zijn.

Staat 8
Personen met een werkloosheidsuitkering als aandeel van de werkloze beroepsbevolking

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	%					
Totaal¹⁾	50,2	55,4	59,3	58,6	52,8	52,1
Mannen	59,4	63,6	66,1	67,4	65,1	61,2
Vrouwen	40,4	46,8	51,9	50,7	43,0	44,6
15 tot 25 jaar	8,9	14,7	12,3	10,8	6,8	5,2
25 tot 35 jaar	38,5	47,1	50,6	42,6	29,4	30,2
35 tot 45 jaar	45,4	50,9	61,1	58,8	49,3	49,3
45 tot 55 jaar	54,2	63,6	76,4	76,0	70,5	59,0
55 tot 65 jaar	227,0	190,3	160,7	141,4	143,8	128,8
Autochtonen	55,6	60,8	64,7	65,4	61,1	57,2
Allochtonen	38,7	44,5	47,9	45,5	37,7	40,6
westerse allochtonen	46,8	59,6	55,3	60,6	51,1	57,7
niet-westerse allochtonen	33,7	38,1	43,0	38,0	30,9	32,6

¹⁾ Inclusief de personen waarvan één of meerdere kenmerken onbekend zijn.

vaker een beroep doen op een andere inkomensvervangende regeling (bijvoorbeeld bijstand) dan mannen, of ontberen een uitkering.

Een soortgelijk patroon blijkt bij de verhouding tussen autochtone en allochtone ontvangers van een WW-uitkering: van de autochtone werklozen ontvangt 57,2 procent een WW-uitkering tegen 40,6 procent van de allochtone werklozen (stand 2007). Allochtone werklozen moeten dus ook vaker een beroep doen op een andere inkomensvervangende regeling dan autochtonen of hebben geen uitkering. Een belangrijke verklaring voor deze verhoudingsverschillen, is het feit dat mannen en autochtonen vaker een langer arbeidsverleden hebben kunnen opbouwen en daardoor ook langer aanspraak op een WW-uitkering kunnen maken.

Uit staat 8 blijkt dat het aandeel personen van 55 tot 65 jaar met een werkloosheidsuitkering in procenten van de werkloze beroepsbevolking ruim boven de 100 procent ligt. Het actief naar werk zoeken is een criterium om tot de werkzame beroepsbevolking te worden gerekend. Omdat werklozen vanaf 57,5 jaar tot 1 januari 2004 een ontheffing voor de sollicitatieplicht hadden en tot deze datum dus niet actief naar werk behoefden te zoeken, behoorden zij ondanks hun werkloosheidsuitkering niet meer tot de (werkloze) beroepsbevolking. Om deze reden is het aantal oudere personen met een werkloosheidsuitkering relatief zo hoog ten opzichte van de werkloze beroepsbevolking.

3.5 Gemiddeld uitgekeerde bedragen

De WW-uitkering die een persoon ontvangt, is met ingang van 1 oktober 2006 in alle gevallen loongerelateerd; vóór deze datum was voor bepaalde categorieën werknemers de WW-uitkering gerelateerd aan het minimumloon. De hoogte van de uitkering bedraagt de eerste twee maanden 75 procent van het loon, daarna 70 procent. Dit geldt zowel voor deeltijdbanen als voor voltijdbanen. Aangezien in de

staten geen onderscheid wordt gemaakt naar de duur van de baan waarop de ingetreden werkloosheid betrekking heeft, hebben de gemiddelde uitkeringsbedragen in staat 9 betrekking op (circa 70 procent van) het gemiddelde loon van voltijd- én deeltijdbanen tezamen.

Berekeningswijze uitkeringsbedrag

Bij de berekening van het gemiddelde uitkeringsbedrag zijn per persoon eerst alle WW-uitkeringsbedragen samengeteld. Het gemiddelde uitkeringsbedrag is uitsluitend berekend over de uitkeringen die per ultimo van de verslagmaand lopend waren. Bedragen van uitkeringen die vóór het eind van een maand beëindigd zijn, zijn dus niet meegenomen in de berekeningen. Hiervoor is gekozen omdat de gepubliceerde aantallen uitkeringen uitsluitend betrekking hebben op uitkeringen die per ultimo van de verslagmaand lopend waren. Bij het berekenen van de gemiddelden zijn tevens de uitkeringen buiten beschouwing gebleven waarbij sprake was van een terugvordering, bijvoorbeeld wegens een (niet eerder) verrekende inkomsten

Per categorie fluctueert de gemiddelde uitkering in de tijd (staat 9). Dit verschijnsel hangt samen met de gekozen berekeningswijze, maar ook met de in de tijd wisselende karakteristieken van de banen waarop de ingetreden werkloosheid betrekking had. Tussen de verschillende categorieën (naar geslacht en leeftijd) treden echter (ook) verschillen op die niet samenhangen met eerder genoemde fluctuaties.

Mannen krijgen gemiddeld een veel hogere WW-uitkering dan vrouwen, variërend van 54 tot 65 procent hoger. Een

Staat 9
Gemiddeld bedrag WW-uitkering per uitkeringsgerechtigde

	Totaal	Geslacht		Leeftijd				
		man	vrouw	<25 jaar	25 tot 35 jaar	35 tot 45 jaar	45 tot 55 jaar	55 tot 65 jaar
<i>euro per maand</i>								
Maart 2003	1 125	1 325	805	795	1 065	1 125	1 140	1 215
Juni 2003	1 140	1 345	835	765	1 035	1 130	1 160	1 280
September 2003	1 105	1 305	815	730	1 000	1 100	1 135	1 230
December 2003	1 205	1 430	875	780	1 075	1 195	1 250	1 375
Maart 2004	1 105	1 305	815	785	1 015	1 100	1 150	1 240
Juni 2004	1 105	1 285	835	715	975	1 090	1 155	1 280
September 2004	1 085	1 285	820	690	940	1 055	1 135	1 265
December 2004	1 195	1 415	900	755	1 045	1 150	1 250	1 400
Maart 2005	1 200	1 425	890	790	1 075	1 145	1 250	1 405
Juni 2005	1 215	1 455	920	735	1 040	1 145	1 245	1 475
September 2005	1 235	1 485	935	715	1 040	1 150	1 265	1 495
December 2005	1 175	1 415	885	705	1 005	1 095	1 185	1 405
Maart 2006	1 245	1 485	935	805	1 110	1 170	1 240	1 450
Juni 2006	1 190	1 445	895	675	1 000	1 090	1 165	1 425
September 2006	1 050	1 265	800	630	905	970	1 025	1 205
December 2006	1 055	1 265	800	660	925	985	1 020	1 195
Maart 2007	1 245	1 510	935	770	1 095	1 170	1 200	1 415
Juni 2007	1 090	1 320	830	665	960	1 025	1 050	1 205
September 2007	1 085	1 325	830	690	960	1 025	1 060	1 185
December 2007	1 070	1 285	825	680	960	1 025	1 050	1 155

verklaring hiervoor is dat vrouwen veel vaker dan mannen in deeltijd werken, waardoor zij een lager loon ontvangen, waardoor ook de loongerelateerde uitkering lager is. De verdeling naar leeftijd levert geen verrassend beeld op. Op ieder willekeurig peilmoment is de gemiddelde uitkering in een leeftijdsklasse hoger dan het gemiddelde in de klasse daarvoor. De gemiddelde uitkeringsbedragen volgen wat dit betreft nagenoeg hetzelfde patroon als bij de gemiddeld verdiende lonen.

4. Recente en toekomstige maatregelen: van werk naar werk

Door de wetswijzigingen in de afgelopen jaren is de WW meer een tijdelijke 'brug' tussen twee banen geworden. In 2008 zijn maatregelen genomen om langdurige werkloosheid te voorkomen en te beperken. Voor werklozen die op of na 1 juli 2008 recht krijgen op een WW-uitkering geldt de nieuwe Richtlijn passende arbeid 2008. Dit houdt in dat voor langdurig werklozen arbeid op alle niveaus als passend wordt aangemerkt⁹⁾ (momenteel kan een werkloze nog arbeid weigeren waarvan het loon minder bedraagt dan de hoogte van de WW-uitkering).

Er wordt een wijziging in de WW voorbereid waardoor in 2009 aanvaarding van betaalde arbeid voor langdurig werklozen in alle gevallen lonend wordt¹⁰⁾. Met het wetsvoorstel premiekorting oudere werknemers wordt een premiekorting beoogd voor het in dienst nemen van uitkeringsgerechtigden van 50 jaar en ouder en het in dienst houden van werknemers van 62 jaar en ouder¹¹⁾. Deze premiekorting komt voor de helft ten laste van het AWF dan wel het UFO, en voor de helft ten laste van de Arbeidsongeschiktheidsfondsen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft in december 2007 de Commissie Arbeidsparticipatie (Commissie Bakker) ingesteld, om te 'onderzoeken welke maatregelen nodig zijn om de arbeidsparticipatie in Nederland structureel te verhogen tot 80% conform de kabinetsdoelstelling'. Volgens het recent verschenen rapport van de Commissie Bakker¹²⁾ moet de WW later ingaan en korter duren dan de huidige 38 maanden. Wanneer iemand zijn baan dreigt te verliezen, moet de werkgever een half jaar begeleiding bieden bij het vinden van nieuw werk. De werknemer krijgt in die periode geen WW-uitkering zoals nu, maar loon. Heeft de werknemer na een half jaar geen vervangend werk gevonden, ontstaat alleen recht op een WW-uitkering als vaststaat dat werkgever en werknemer voldoende hebben gedaan om het ontslag te voorkomen. Verder wil de Commissie dat de hoogte van de uitkering geleidelijk terugloopt naar bijstandsniveau.

Noten in de tekst

¹⁾ Het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWF) financiert de uitkeringen op grond van de Werkloosheidswet (WW), aan ex-werknemers in de marktsector. Het betreft uit-

keringen die langer dan zes maanden lopen. Daarnaast betaalt het fonds de uitkeringen op grond van de Ziekwet (ZW) aan een aantal zogenaamde vangnetgroepen: zwangere vrouwen, zieke werklozen, vrijwillig verzekerden en herintredende arbeidsongeschikten. Ook de uitkeringen aan zwangere vrouwen krachtens de Wet Arbeid en Zorg (WAZO) komen voor rekening van het AWF.

²⁾ De sectorfondsen financieren het eerste halfjaar van de uitkeringen op grond van de Werkloosheidswet (WW) aan ex-werknemers in de marktsector. Daarnaast bekostigen de sectorfondsen de uitkeringen op grond van de Ziekwet (ZW) aan werknemers waarvoor geen loon-doorbetalingsplicht van werkgevers geldt. Met ingang van 2007 financieren de fondsen ook de eerste tien jaar van de uitkeringen op grond van de regeling Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten (WGA), aan flexwerkers uit de marktsector. Vóór 2006 werden de sectorfondsen nog aangeduid met 'wachtgeldfondsen'.

³⁾ Het Uitvoeringsfonds voor de Overheid (UFO) bekostigt de uitkeringen aan ex-overheidspersoneel op grond van de Werkloosheidswet (WW), Ziekwet (ZW) en de Wet Arbeid en Zorg (WAZO). Vanaf 2007 financiert het fonds ook de eerste tien jaar van de uitkeringen op grond van de regeling Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten (WGA), aan flexwerkers bij de overheid.

⁴⁾ De Ziekwet (ZW) geeft werknemers recht op een uitkering wanneer zij door ziekte, gebrek, zwangerschap of bevalling niet in staat zijn te werken en geen werkgever meer hebben die hun loon doorbetaalt. In de Wet Arbeid en Zorg (WAZO) zijn allerlei wettelijke verlofvormen gebundeld, zoals het zwangerschaps- en bevalingsverlof, kraamverlof, adoptieverlof, pleegzorgverlof, ouderschapsverlof en verlof bij loopbaanonderbreking.

⁵⁾ Arbeidsongeschiktheidsfondsen omvatten de Arbeidsongeschiktheidskas, het Arbeidsongeschiktheidsfonds, de Werkhervattingskas en het Arbeidsongeschiktheidsfonds Zelfstandigen. Sinds 1 augustus 2004 is de toegang tot het Arbeidsongeschiktheidsfonds Zelfstandigen afgeschaft.

⁶⁾ Bron: Statline (www.cbs.nl).

⁷⁾ CBS (2008). Jaarrapport Integratie 2008, hoofdstuk 4.

⁸⁾ Personen van 15 tot 65 jaar zonder werk, of met werk voor minder dan twaalf uur per week, die actief op zoek zijn naar betaald werk voor twaalf uur of meer per week en die daarvoor direct beschikbaar zijn.

⁹⁾ Werklozen die ten minste 52 weken onafgebroken recht op een WW-uitkering hebben gehad.

¹⁰⁾ Dit is het gevolg van de voorgenomen overstap van arbeidsurenverlies naar inkomstenverrekening bij de bepaling van het recht op een uitkering op grond van de Werkloosheidswet (WW).

¹¹⁾ Momenteel geldt bij het in dienst nemen van werknemers ouder dan 50 jaar en het in dienst hebben van werknemers ouder dan 54,5 jaar een premievrijstelling voor het Arbeidsongeschiktheidsfonds. Deze vrijstelling is beduidend lager dan de premiekorting in het wetsvoorstel premiekorting oudere werknemers.

¹²⁾ 'Naar een toekomst die werkt' Commissie Arbeidsparticipatie (Commissie Bakker), juni 2008.

Begrippen

AOW-uitkeringen

Het aantal uitkeringen krachtens de Algemene ouderdomswet (AOW).

Arbeidsparticipatie

Er wordt onderscheiden tussen de bruto- en de netto-arbeidsparticipatie.

- Brutoarbeidsparticipatie: het aandeel van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking in de potentiële beroepsbevolking.
- Nettoarbeidsparticipatie: het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de potentiële beroepsbevolking.

Voor de Nederlandse situatie worden meestal gegevens gepresenteerd over de (beroeps)bevolking van 15–64 jaar.

Arbeidsjaar

Een maat voor het arbeidsvolume die wordt berekend door alle banen (voltijd en deeltijd) in een jaar om te rekenen naar voltijdequivalenten (vte). Zo leveren twee halve banen (elk 0,5 vte) samen een arbeidsvolume van één arbeidsjaar op. Het voltijdequivalent van een baan van een werknemer wordt bepaald door de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur te delen door de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur die bij een voltijdbaan in de betreffende bedrijfstak behoort.

Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen

Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen krachtens de wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) en de wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) die aan het eind van het verslagjaar niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

Baan

Banen zijn arbeidsplaatsen die bezet worden door werkzame personen. Het aantal banen kan gelijk of hoger zijn dan het aantal werkzame personen, omdat een persoon meerdere banen kan hebben.

Beroepsbevolking en niet-beroepsbevolking

De beroepsbevolking is gelijk aan de som van de werkzame en werkloze beroepsbevolking. De niet-beroepsbevolking is gelijk aan het verschil tussen de potentiële beroepsbevolking en de beroepsbevolking. Onder deze groep vallen studenten, volledig arbeidsongeschikten men-

sen die zorg dragen voor een huishouden of gezin, of mensen die om een andere reden niet meer dan 12 uur per week willen of kunnen werken. In deze publicatie worden alleen mensen van 15–64 jaar beschouwd.

Besteedbaar inkomen

Het besteedbare inkomen bestaat uit het bruto-inkomen (inkomen uit arbeid, eigen onderneming en vermogen, uitkeringen en ontvangen overdrachten) verminderd met betaalde overdrachten, premies en belasting op inkomen en vermogen.

Bijstandsuitkeringen

Uitkeringen krachtens de Algemene Bijstandswet (ABW). Bijstand wordt toegekend aan huishoudens, waarbij doorgaans één persoon als aanvrager wordt aangemerkt. Bij (echt)paren is in de meeste gevallen een man de aanvrager van de bijstand.

Deeltijdbaan

Baan waarbij zowel sprake is van een vaste arbeidsrelatie, als van een vast overeengekomen aantal uren lager dan het aantal uren behorend bij een volledige dag- en weektaak.

Gestandaardiseerd inkomen

Het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Op deze wijze zijn de welvaartsniveaus van huishoudens onderling vergelijkbaar gemaakt. Het gestandaardiseerd inkomen is dus een maat voor de welvaart van een huishouden.

Herkomstgroepering

Kenmerk dat weergeeft met welk land een persoon een feitelijke verwantschap heeft, gegeven het geboorteland van de ouders of van zichzelf.

Dit kenmerk maakt in de eerste plaats onderscheid tussen autochtoon en allochtoon:

- Een autochtoon is een persoon van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren.
- Een allochtoon is een persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

Ten tweede geeft het een nadere onderscheiding van de allochtone bevolking naar generatie:

- Een eerstegeneratieallochtoon heeft als herkomstgroepering het land waar hij of zij is geboren.

- Een tweedegeneratieallochtoon heeft als herkomstgroepering het geboorteland van de moeder, tenzij dat ook Nederland is. In dat geval is de herkomstgroepering bepaald door het geboorteland van de vader. Bij de tweede generatie is er ook een onderscheid tussen personen met één of twee in het buitenland geboren ouders.

Ten derde is er een onderscheid tussen westerse en niet-westerse allochtonen. Dit onderscheid is ingegeven door de grote verschillen in sociaaleconomische en culturele situatie.

- Een westerse allochtoon heeft als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Europa (excl. Turkije), Noord-Amerika en Oceanië of Indonesië of Japan.
- Een niet-westerse allochtoon heeft als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (excl. Indonesië en Japan) of Turkije. Binnen de groep niet-westerse allochtonen worden zoveel mogelijk ook de vier grote doelgroepen van het minderhedenbeleid van de overheid onderscheiden, te weten de herkomstlanden Turkije, Marokko, Suriname en Nederlandse Antillen/Aruba.

Onderwijssoort

Een in de wet vastgelegd deel van het Nederlands onderwijsstelsel.

Iedere onderwijssoort heeft zijn eigen onderwijsprogramma en meestal een vast aantal opleidingsjaren. Binnen het huidige Nederlands onderwijsstelsel zijn de belangrijkste onderwijssoorten:

1. Primair onderwijs:
 - Basisonderwijs (nominale duur: 8 jaar);
 - Speciaal basisonderwijs (nominale duur: 8 jaar);
 - Speciale scholen (basis- en voortgezet onderwijs).
2. Voortgezet onderwijs:
 - Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo; nominale duur: 4 jaar);
 - Hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo; nominale duur: 5 jaar);
 - Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo; nominale duur: 6 jaar);
 - Praktijkonderwijs.
3. Middelbaar beroepsonderwijs en educatie:
 - Beroepsopleidende leerweg (bol; nominale duur: afhankelijk van het niveau 0,5 tot 4 jaar);
 - Beroepsbegeleidende leerweg (bbi; nominale duur: afhankelijk van het niveau 0,5 tot 4 jaar);
 - Basiseducatie;
 - Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo).
4. Hoger onderwijs:
 - Hoger beroepsonderwijs (hbo). Binnen het hoger beroepsonderwijs wordt onderscheid gemaakt tussen associate degree-opleidingen (nominale duur 2 jaar) en bacheloropleidingen (nominale duur 4 jaar);

- Wetenschappelijk onderwijs (wo). Binnen het wetenschappelijk onderwijs wordt onderscheid gemaakt tussen bacheloropleidingen (nominale duur 3 jaar) en masteropleidingen (nominale duur 1, 2 of 3 jaar);
- Open Universiteit.

Persoonlijk inkomen

Dit omvat de volgende bestanddelen van het bruto-inkomen van een persoon: inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, uitkering inkomensverzekeringen en uitkering sociale voorzieningen (m.u.v. kinderbijslag).

Bij de bepaling van het persoonlijk inkomen zijn de volgende inkomensbestanddelen van het bruto-inkomen buiten beschouwing gebleven: inkomen uit vermogen, kinderbijslag en ontvangen gebonden overdrachten zoals huursubsidie.

Potentiële beroepsbevolking

De potentiële beroepsbevolking bestaat uit in Nederland wonende mensen, minus de institutionele bevolking (personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen. Binnen de potentiële beroepsbevolking worden drie arbeidsposities onderscheiden: de werkloze en de werkzame beroepsbevolking (tezamen de beroepsbevolking) en de niet-beroepsbevolking. In deze publicatie worden alleen mensen van 15–64 jaar beschouwd.

Standaard bedrijfsindeling (SBI)

De indeling van bedrijven en instellingen naar hun economische activiteit. De indeling is overeenkomstig de Standaard bedrijfsindeling 1993. De SBI 1993 kent bedrijfstakken, die zijn onderverdeeld in bedrijfsklassen.

Startkwalificatie (onderwijs)

Het minimale niveau dat nodig is om een volwaardige plaats op de arbeidsmarkt te veroveren, of door te stromen naar vervolgonderwijs (hoger onderwijs). Het niveau hiervan is vastgesteld op een afgeronde havo- of vwo-opleiding of een basisberoepsopleiding (mbo-niveau 2).

Vacature

Onder een vacature wordt verstaan een arbeidsplaats waarvoor, binnen of buiten een onderneming of instelling, personeel wordt gezocht dat onmiddellijk of zo spoedig mogelijk geplaatst kan worden.

Vacaturegraad

Het aantal vacatures als percentage van het aantal banen van werknemers.

Voltijdbaan

Baan van een werknemer waarbij sprake is van een vaste arbeidsrelatie en van een volledige dag- en weektaak.

Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong)

Wettelijke voorziening in de financiële gevolgen van langdurige arbeidsongeschiktheid van mensen die geen aanspraak kunnen maken op de WAO omdat er geen arbeidsverleden is opgebouwd. Dit zijn mensen die arbeidsongeschikt zijn op de dag dat zij 17 jaar worden of na hun 17e jaar arbeidsongeschikt worden én een opleiding/studie volgen.

Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO)

Wet die als doel heeft om personen in loondienst te verzekeren van een loonvervangende uitkering bij langdurige arbeidsongeschiktheid (langer dan een jaar).

Werknemers

Werknemers zijn alle ingezetenen en niet-ingezetenen die in dienstbetrekking werkzaam zijn (inbegrepen directeuren van NV's en BV's).

WW-uitkeringen

Aantal uitkeringen krachtens de werkloosheidswet (WW) die aan het eind van het verslagjaar niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

Ziekteverzuimpercentage

Het ziekteverzuimpercentage is het aantal door ziekte verzuimde dagen, in procenten van het totaal aantal beschikbare dagen van de werknemers. Met ingang van 1 januari 2002 valt het reguliere zwangerschaps- en bevallingsverlof niet meer onder de Ziektewet, maar onder de Wet Arbeid en Zorg. Alleen ziekte als gevolg van zwangerschap valt nog onder de Ziektewet.